

APRILIE 2023

JURNALUL COMUNEI MOLDOVENEȘTI

Jurnal periodic al comunei Moldovenești

ISSN 2602-1846, ISSN-L 2602-1846

Psalm de Paști - Adrian Păunescu

Ce bine mi-e a-ți recunoaște
Ștergarul alb de in la porți,
Te-ai pregătit și tu de Paște,
Hristos a înviat din morți.
Pe mal de râu mai cânta broaște
Si râul cânta-n contraforți,
Reânviem și noi de Paște,
Hristos a înviat din morți.
A re-nvia, a te mai naște
E darul crudei tale sorți,
Sa ne privim în ochi de Paște,
Hristos a înviat din morți.
Asinul ce pe pietre paște
Te reînvață să suportți,

Și ani pustii, și Zi de Paște,
Hristos a înviat din morți.
Și vom muri, și ne vom naște,
Și plini de sorți, și fără sorți,
Dar vom avea o Zi de Paște,
Hristos a înviat din morți.
Ma poți vedea, te pot cunoaște,
Cum mă comport, cum te comporți,
Când prin lumina grea de Paște,
Hristos a înviat din morți.
Creștine, ca să poți renaște,
Deschide crucii orice porți,
Rectitorește-te de Paște,
Hristos a înviat din morți.

**ÎN NUMELE CONSILIULUI LOCAL ȘI AL PRIMĂRIEI COMUNEI
MOLDOVENEȘTI VĂ DORIM UN PAȘTE FERICIT!**

Mărginen Ioan - primar

Kolozsi Ernő - viceprimar

Proiecte la care s-a semnat contract de finanțare în ultimele 6 luni

Nr. crt.	Denumire Proiect	Sursa de finanțare	Valoare proiect	Perioada de derulare
1	„Creșterea eficienței energetice a Școlii generale din localitatea Moldovenești, nr. 360A, Comuna Moldovenești, Județul Cluj” C10-I3-2358	PNRR*	2,897,138.91 lei, din care 2,434,570.51 lei valoare eligibilă din PNRR	13.02.2023 și 13.02.2026
2	„Creșterea eficienței energetice pentru clădirea publică situată în localitatea Moldovenești, nr. 360Bis, comuna Moldovenești, Județul Cluj” C10-I3-263	PNRR*	1,461,732.41 lei, din care 1,228,346.56 lei valoare eligibilă din PNRR	13.02.2023 și 13.02.2026
3	„Achiziționarea și amplasare stații de reîncărcare pentru vehiculele electrice în comuna Moldovenești, Județul Cluj” C10-I1.3-96	PNRR*	292,900.65 lei, din care 246,135.00 lei eligibilă din PNRR	01.02.2023 și 01.02.2024
4	„Achiziția de mijloace de transport public-autobuze electrice în cadrul parteneriatului Turda-Călărași-Moldovenești-Tureni” C10-I1.1-32	PNRR*	25,646,380.91 lei, din care 21,551,580.60 lei eligibilă din PNRR Partea care revine comunei Moldovenești este în valoare de 732,251.63 lei	29.11.2022 și 29.03.2026
5	„Creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădirile publice cu destinație de unități de învățământ la Școala Primară localitatea Plăiești, Comuna Moldovenești”	AFM**	1,864,219.85 lei din care 1,563,143.63 lei finanțat prin AFM	15.03.2023 și 15.03.2026
6	„Creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădirile publice cu destinație de unități de învățământ la Școala Primară localitatea Podeni, Comuna Moldovenești”	AFM**	1,816,283.22 lei din care 1,269,289.04 lei finanțat prin AFM	15.03.2023 și 15.03.2026
7	„Construire sală de educație fizică școlară sat Moldovenești, nr. 360A, Comuna Moldovenești, Județul Cluj”	CNI***	1,650,968.17 lei finanțat în totalitate de CNI	30.01.2023 și 30.07.2023

* PNRR- Programul Național de Redresare și Reziliență; ** AFM- Administrația Fondului pentru Mediu; *** CNI- Compania Națională de Investiții

Nașteri, căsătorii și decese în anul 2022

În anul 2022 s-au înregistrat:

Decese: 42 înregistrate la Primăria Comunei Moldovenești, 22 în alte localități

Căsătorii: au fost oficiate 17 căsătorii la Primăria co-

munei Moldovenești, 3 în altă parte

Nașteri: 7 nou-născuți luați în evidență la Moldovenești, iar 5 la Plăiești-Bădeni, conform datelor raportate de către medicii de familie.

Palfi Emilia-ofițer de stare civilă

Măsuri privind prevenirea incendiilor de vegetație uscată produse ca urmare a utilizării focului pentru curățarea terenurilor de pe teritoriul comunei moldovenești

Având în vedere creșterea semnificativă a numărului de incendii produse în ultima perioadă la vegetația uscată, plantații, ca urmare a utilizării focului deschis pentru curățarea terenurilor, vă rugăm să respectați următoarele măsuri în scopul prevenirii incendiilor de vegetație:

- Arderea vegetației uscate și a resturilor vegetale este strict interzisă dacă nu se impune ca o măsură

exceptională în cazuri de carantină fitosanitară, pentru răspândirea unor boli sau dăunători specifici, conform standardelor privind bunele condiții agricole și de mediu ale terenurilor.

- Arderea vegetației uscate se execută numai după obținerea permisului de lucru cu focul eliberat de Serviciul pentru Situații de Urgență Moldovenești și cu obținerea acceptului Agenției de Protecție a Mediului. Emiterea permisului se face prin grija primarului de către seful serviciului voluntar pentru situații de urgență sau persoana desemnată în acest sens.

În condițiile în care se obțin aprobările cerute de legislația în vigoare, arderea vegetației uscate și a resturilor vegetale se face cu respectarea următoarelor măsuri:

- Condiții meteorologice fără vânt;
- Desfășurarea arderii numai pe timp de zi;
- Asigurarea până la finalizarea arderii a personalului de supraveghere, a mijloacelor și materialelor de stingere a eventualelor incendii;
- Pe terenurile în pantă, arderea vegetației uscate se face pornind din partea de sus a pantei;
- Colectarea în grămezi a vegetației uscate și a resturilor vegetale în cantități astfel încât arderea să poată fi controlată;
- Executarea arderii în zone care să nu permită propagarea focului la fondul forestier/construcții și să nu afecteze rețelele electrice, de comunicații, conductele de transport gaze naturale, produsele petroliere ori alte bunuri materiale combustibile;
- Curățarea de vegetație a suprafeței din jurul fiecărei grămezi pe o distanță de 5 metri ;
- Stingerea totală a focului înainte de părăsirea locului arderii;
- Interzicerea acoperirii cu pământ a focarelor.

Arderea resturilor vegetale, gunoaielor, deșeurilor și a altor materiale combustibile, fără obținerea permisului de lucru cu focul și fără luarea măsurilor pentru împiedicarea propagării focului la vecinătăți, respectiv amenajarea locurilor pentru utilizarea focului deschis în condiții și la distanțe care favorizează propagarea focului la construcții, depozite, culturi agricole, păduri, plantații și alte vecinătăți, potrivit H.G.R. Nr.537 din 6 iunie 2007 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele de prevenire și stingere a incendiilor se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 2.500 lei

Totodată, în conformitate cu OUG nr. 195/2005 privind protecția mediului, astfel: Art.96 (1) Constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 3.000 lei la 6.000 lei pentru persoane fizice și de la 25.000 lei la 50.000 lei pentru persoane juridice, încălcarea următoarelor prevederi legale: obligația proprietarilor și deținătorilor de terenuri cu titlu sau fără titlu, de a nu arde miriștile, stuful, tufărișurile sau vegetația ierboasă, fără acceptul autorității competente pentru protecția mediului și fără informarea în prealabil a serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență.

Farkas Izabella Marika, responsabilă ISU

Despre drepturile și îndatoririle fundamentale, precum și câteva generalități legate de angajarea răspunderii minorilor în dreptul penal și civil român

Dacă în numărul anterior am discutat despre importanța numelui, precum și despre condițiile pe care trebuie să le îndeplinească numele, în contextul în care părinții de regulă – în calitate de ocrotitori legali, aleg numele descendenților, consider util să aduc în discuție și câteva generalități legate de aspecte ce țin de drepturile, obligațiile și condițiile de angajare a răspunderii minorilor în lumina sistemului de drept român.

Constituția României, legea fundamentală a țării căreia i se supun toate celelalte acte normative, este un punct de referință important, atâta timp cât dispune atât despre drepturile cât și despre obligațiile pe care le au cetățenii acestei țări. Titulari de drepturi și obligații, dar și pasibili de a fi trași la răspundere sunt și minorii. Prin drepturile fundamentale garantate de Constituție se numără: dreptul la integritate fizică și psihică (art. 22), dreptul la libertate individuală (art. 23), dreptul la apărare (art. 24), dreptul la liberă circulație (art. 25), dreptul la viață intimă, familială și privată (art. 26), dreptul la inviolabilitatea domiciliului (art. 27) dreptul la secretul corespondenței (art. 28), dreptul la libertatea conștiinței (art. 29), libertatea de exprimare (art. 30), dreptul la informație (art. 31), dreptul la învățătură (art. 32), accesul la cultură (art. 33), dreptul la ocrotirea sănătății (art. 34), dreptul la un mediu sănătos (art. 35), dreptul la vot (art. 36 – cu condiția împlinirii vârstei de 18 ani), dreptul de a fi ales în Parlamentul European (art. 38), libertatea întrunirilor (art. 39), dreptul de asociere (art. 40), dreptul la muncă și protecția socială a muncii (art. 41), interzicerea muncii forțate (art. 42), dreptul la grevă (art. 43), dreptul de proprietate privată (art. 44), libertatea economică (art. 45), dreptul la moștenire (art. 46), dreptul la un nivel de trai decent (art. 47), dreptul de a întemeia o familie (art. 48), protecția copiilor și tinerilor (art. 49), protecția persoanelor cu handicap (art. 50) dreptul de petiționare (art. 51), dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 54). În edițiile următoare ale revistei, în măsura în care se va dovedi util, vor fi analizate unele dintre ace-

te drepturi constituționale în mod amănunțit. Important de precizat este faptul că toate drepturile trebuie exercitate cu bună-credință, orice formă de exercitare abuzivă a drepturilor poate fi sancționată. **Art. 57 din Constituție**, dispune că - *cetățenii români, cetățenii străini și apatrizii trebuie să-și exercite drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile celorlalți*. Îndatoririle fundamentale ale cetățenilor, consider că sunt aspecte esențiale ce trebuie cunoscute și înțelese atât de cetățenii majori cât și de către viitorii cetățeni cu drepturi depline ai acestei țări cum sunt minorii, pentru a fi pregătiți să gândească și să acționeze în sensul creării condițiilor premisă esențiale unei societăți prospere în care toate gravitează în jurul echității și meritocrației. O societate prosperă înseamnă ... Capitolul III din Constituția țării enumeră principalele îndatoriri cetățenești: obligația de fidelitate față de țară (art. 54), îndatorirea de a apăra țara (art. 55), obligația de a contribui la cheltuielile publice prin taxe și impozite (art. 56), obligația de exercita drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință.

Punctul de plecare esențial al acestui demers, așa cum rezultă și din titlul articolului, este de a determina drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor sub 18 ani. Este important de definit în acest context noțiunea de minor. Minor este o persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani. Minoritatea, așa cum este ea definită în orice dicționar explicativ al limbii române, reprezintă o etapă a vieții unei persoane. (de inserat o definiție a noțiunii din dicționarul explicativ al limbii române) **Minorii sub 14 ani**, așa cum rezultă și din **art. 113 din Codul Penal**, nu răspund penal. **Minorii între 14 și 16 ani răspund penal numai dacă se dovedește că au săvârșit fapta cu discernământ**. După această vârstă, minorii între 16 și 18 ani răspund penal, în toate situațiile în care nu se poate stabili incidența unei alte cauze de înlăturare a caracterului penal al faptei sau justificative. Minorii care au împlinit vârsta de 16 ani, răspund penai potrivit legii. Referitor la consecințele răspunderii penale, elocvente în acest sens sunt dispozițiile art. 114 din Codul Penal - *față de minorul care la data săvârșirii infracțiunii, avea vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani se ia o măsură educativă neprivativă de libertate*. Măsurile privative de libertate față de un minor se iau doar în cazurile în care - *acesta a mai săvârșit o infracțiune, pentru care i s-a aplicat o măsură educativă ce a fost executată ori a cărei executare a început înainte de comiterea infracțiunii pentru care este judecat*. O măsură educativă privativă de libertate va fi luată față de minor și atunci când - *pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 7 ani sau mai mare ori detențiunea pe viață*. În acest context, se cuvin a fi enumerate măsurile educative ce pot fi luate de autorități în ipoteza în care un minor a comis fapte penale. Potrivit prevederilor art. 115 din Codul Penal *măsurile educative neprivative de libertate sunt : stagiul de formare civică, supravegherea, consemnarea la sfârșit de săptămână, asistarea zilnică*. În ceea ce privește punerea în executare a acestor măsuri competent este

Serviciul de Probațiune. Potrivit punctului 2 al art. 115 din Codul Penal - *măsurile educative privative de libertate sunt : internarea într-un centru educativ și internarea într-un centru de detenție*. În țara noastră în prezent există două centre de reeducare, potrivit informațiilor existente pe pagina oficială a Administrației Naționale a Penitenciarelor, și anume : Centrul de reeducare Buziaș (județul Timiș), respectiv Centrul de Reeducare Târgu- Ocna (județul Buzău). Din perspectivă procedurală, trebuie punctat faptul că în cauzele cu infractori minori, potrivit **art. 504, 505 din Codul de Procedură penală**, se aplică reguli speciale, minorii sub 16 ani la orice ascultare ori confruntare cu organul de urmărire penală sunt citați, adică sunt chemați pentru a fi prezenți la aceste evenimente, și părinții acestuia ori după caz, tutorele, curatorul sau persoana în îngrijirea ori supravegherea căreia se află temporar minorul, precum și direcția generală de asistență socială și protecție a copilului din localitatea unde se desfășoară audierea. Se poate observa deci, că minorii, se bucură de o protecție specială chiar și atunci când aceștia au comis fapte reprobabile suficient de grave să antreneze răspunderea penală a acestora.

1987, secția română

În ceea ce privește răspunderea civilă, adică răspunderea pentru pagubele materiale sau de altă natură cauzate, așa cum rezultă din **art. 1366 din Codul civil** - *minorul care nu a împlinit 14 ani sau persoana pusă sub interdicție judecătorească nu răspunde de prejudiciul cauzat, dacă nu se dovedește discernământul său la data săvârșirii faptei*. **Minorul care a împlinit 14 ani răspunde de prejudiciul cauzat, în afară de cazul în care dovedește că a fost lipsit de discernământ la data săvârșirii faptei**. Dacă pentru fapta de natură penală minorul răspunde personal, pentru prejudiciul de natură civilă, pot răspunde cei care sunt obligați legal. **Art. 1372 din Codul civil** dispune următoarele: *cel care în temeiul legii, al unui contract ori al unei hotărâri judecătorești este obligat să supravegheze un minor sau o persoană pusă sub interdicție răspunde de prejudiciul cauzat altuia de către aceste persoane*. *Răspunderea subzistă chiar în cazul când făptuitorul, fiind lipsit de discernământ, nu răspunde pentru fapta proprie*. *Cel obligat la supraveghere este exonerat de răspundere numai dacă dovedește că nu a putut împiedica fapta prejudiciabilă*. *În cazul părinților sau, după caz, al tutorilor, dovada se consideră făcută numai dacă ei probează că fapta copilului consti-*

tuie urmarea unei alte cauze decât modul în care și-au îndeplinit îndatoririle decurgând din exercițiul autorității părintești.

Din cele expuse mai sus putem deduce faptul că educația primită de la părinți se reflectă în mod direct asupra comportamentului minorului și implicit asupra impactului pe care acesta din urmă îl are asupra comunității din care acesta va face parte. O educație de bună calitate, implementată în special prin exemplul personal, completată și adusă la zi de sistemul public de educație ar trebui să ofere toate cele necesare minorilor pentru a-și găsi locul în societate. **Art. 32 din Constituție** garantează dreptul la învățătură. *Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instrucție și de perfecționare.* Dreptul la învățătură pus în aplicare și prin Legea Educației Naționale nr.1 /2011, care vine să stabilească printre altele Statutul Elevilor (Anexa nr.1 al actului normativ) drepturile și obligațiile speciale care decurg din calitatea de participant (elev înmatriculat într-o unitate de învățământ de stat, particular sau confesional din România) la procesul educativ asigurat gratuit de stat. *Copiii și tinerii, așa cum este prevăzut la art. 49 din Constituție, se bucură de un regim special de protecție și asistență în realizarea drepturilor lor. Statul acordă alocații pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap. Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sunt interzise. Minorii sub 15 ani nu pot fi angajați ca salariați. Autoritățile publice au obligația să contribuie la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării.* În ceea ce privește dreptul la educație, alin.3 din art. 32 din Constituție, important de precizat este faptul că *dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța în limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limbă sunt garantate.* Trebuie precizat faptul că în lumina aceluiași articol, *învățământul de stat este gratuit, potrivit legii. Statul acordă burse sociale de studii copiilor și tinerilor proveniți din familii defavorizate și celor instituționalizați, în condițiile legii.* Mai mult decât atât, însăși Codul Civil, prevede la art. 499 faptul că *tatăl și mama sunt obligați, în solidar să dea întreținere copilului lor minor, asigurându-i cele necesare traiului, precum și educația, învățătura și pregătirea sa profesională. Dacă minorul are un venit propriu care nu este îndestulător, părinții au obligația de a-i asigura condițiile necesare pentru creșterea, educarea și pregătirea sa profesională. Părinții sunt obligați să îl întrețină pe copilul devenit major, dacă se află în continuarea studiilor, până la terminarea acestora, dar fără a depăși*

vârsta de 26 de ani. În caz de neînțelegere, întinderea obligației de întreținere, felul și modalitățile executării, precum și contribuția fiecăruia dintre părinți se stabilesc de instanța de tutelă pe baza raportului de anchetă psihosocială.

Având în vedere cele evocate mai sus, putem concluziona că minorii beneficiază de toate mijloacele legale apte să le confere condițiile premisă optime asigurării unei educații corespunzătoare abilităților și astfel au toate șansele, în măsura în care acestea ajung să fie valorificate în mod eficient, să devină adulți utili societății și cum un simț adecvat al propriei valori. Încurajăm părinții să le ofere copiilor acea educație pe care și-ar fi dorit ei să o aibă, iar atunci când întâmpină dificultăți în realizarea acestui obiectiv, să apeleze la autoritățile publice, respectiv la organismele specializate abilitate de stat, pentru a primi ajutorul de care au nevoie. Toate aceste diligențe deserveșc interesele pe termen mediu și lung ale țării în care prosperitatea și bunăstarea depind direct de modul în care cetățenii se raportează la principalele valori sociale.

Închei prezenta expunere în speranța că aspectele evocate mai sus au fost utile și sper că astfel fiecare dintre noi vom acorda și mai multă atenție procesului de educare a minorilor, în condițiile în care doar prin ceea ce le insuflăm putem contribui la construirea unei lumi mai bune.

BAKK Annamaria Liza, consilier juridic

Satul Pietroasa

Pietroasa (denumirea maghiară: Csegez, în trecut Ceagz, denumirea germană: Reichenstein) este situat pe versantul Piatra Secuiului, la 20 de km sud-vest de Turda, pe malul pârâului Csegez, sub Piatra Secuiului. Este cea mai înaltă așezare din Scaunul Secuiesc al Arieșului. Este una dintre cele mai vechi așezări secuiești din Scaunul Secuiesc al Arieșului, prima atestare documentară datată din 1291 (în diploma regelui Andrei al III-lea, sub numele de Chegez). În 1441 a fost menționat sub numele de Chegez, în 1839 sub numele de Tsegez, iar în 1877 sub numele de Csegez, fiind întâlnită și denumirea Cságzalak.

În viața satului, apropierea Piatra Secuiului, una dintre atracțiile Munților Trascăului, a jucat un rol important. Munții, care au o înălțime de 1129 de metri și sunt

compuși din calcar de mezozoic, sunt total diferiți din punct de vedere morfologic în partea de est și de vest. Pe partea de vest, dinspre Rimetea, putem vedea o colecție de forme abrupte, specifice calcarului dominant (pereți înalți și aproape verticali), pe când în partea de est, dinspre Pietroasa, se deschide o zonă blândă și ușor înclinată. Explicația pentru aceasta este că aici piatra de bază care formează munții este amestecată, fiind prezente calcarul, calcarul nisipos, nisipul și conglomeratele, dar și roci vulcanice. Variația rocilor de bază și clima locală oferă condiții excelente pentru creșterea intensivă a animalelor iar unele culturi agricole pot produce recolte abundente an de an.

Munții, precum și flora satului Pietroasa este foarte diversificată. Pe dealurile joase se găsesc păduri de stejar și de fag, în timp ce în zonele mai înalte apar pădurile de brad și de ienupăr. În același timp, este important să menționăm faptul că fostele păduri imense pot fi astăzi descoperite doar în urme, dar sălbăticia din trecut poate fi observată încă și de călătorii mai puțin experimentați.

În aceste păduri mari și dese putem găsi o varietate de animale sălbatice, deși în număr redus, dar care încă există. Astfel exemplificăm animalele mari, cum ar fi mistrețul, căprioara, cerbul și lupul, precum și animalele mici, cum ar fi vulpea, iepurele și jderul.

Satul are o tradiție puternică în agricultură, cultivarea plantelor din grădină, cum ar fi ceapa roșie și albă, dar și diferite culturi de cereale cresc foarte bine în Pietroasa.

Populația

Colectivizarea, industrializarea și urbanizarea care au avut loc în a doua jumătate a secolului trecut au dus la o pierdere semnificativă a populației. Oportunitățile de muncă oferite în apropierea de Turda și la distanță de Cluj-Napoca, au atras populația aptă de muncă. Populația Pietroasei era de 127 de persoane conform recensământului din 2011, dintre care 89 erau români, 29 maghiari, 8 romi și 1 de altă naționalitate. Distribuția confesională era de 88 ortodocși, 27 unitarieni, 7 pentecostali, 2 catolici romani, 2 greco-catolici și 1 reformat. În prezent, numărul locuitorilor permanenți ai satului se apropie de cincizeci. În ultimii ani, proprietarii imobilelor vândute s-au instalat în alte localități și au transformat casele cumpărate în locuri de recreere de week-end. Populația maghiară este în mare parte unitariană, iar preotul slujește comunitatea din Cheia, o localitate apropiată. Populația română este ortodoxă.

Peisajul urban este puternic influențat de piatra și structurile construite din acest material, precum garduri, stâlpi de poartă, fundațiile caselor. Patrimoniul construit al așezării include disponerea specifică a curților țărănești. Construirea caselor pe dealurile abrupte și lungi a reprezentat o provocare majoră pentru meșterii zidari, dar orientarea clădirilor și amenajarea lor distinctivă au ajutat să învingă obstacolele naturii. În curțile din Pietroasa se mai găsesc uși tradiționale din zona Scaunul Secuiesc al Arieșului, de la cele foarte ornamentate la cele cu modele geometrice simple.

În Pietroasa există două biserici, una unitariană și alta

ortodoxă.

Unitarienii din Pietroasa

Biserica unitariană este probabil contemporană cu mișcarea antitrinitară din Transilvania. Istoria bisericii menționează satul în anul 1594 ca fiind o așezare unitariană. Congregația, care odinioară era numeroasă, a fost slujită de preoți din 1985. Din 2011, Pietroasa este filiala bisericii din Cheia.

Potrivit lui Balázs Orbán, în timpul Reformei, satul avea o biserică care a devenit mai întâi reformată și apoi, după 1594, unitariană. Kelemen Lajos a scris și el despre existența unei biserici medievale înainte de Reformă, ale cărei fresce au fost distruse la sfârșitul secolului al XVII-lea. Potrivit lui Uzoni, biserica comunității a fost construită pe o colină după Reformă și se afla pe o fundație de piatră. Cu toate acestea, deoarece partea estică a fost așezată pe un sol nisipos, starea clădirii s-a deteriorat, iar zidurile s-au crăpat. Acest lucru este dovedit de o placă de tavan citată de Uzoni, pe care se putea citi inscripția: „Construcția acestei biserici deteriorate a început din nou cu Budai János și Kozák Gergely ca reprezentanți ai bisericii în anul 1673.”

În 1649, a fost construit gardul bisericii. Acest lucru este atestat de inscripția de pe frontul ușii orientată spre sud: „Domnul să-ți păzească venirea și plecarea. Gergelyfi István și Szász Miklós, reprezentanți ai bisericii, 1649.” La doar 11 ani după ce biserica din Pietroasa a fost renovată, vizitația episcopală din 1684 a ordonat „să nu fie neglijată reparația și consolidarea acestei biserici ruinate, din primăvara viitoare, cu cât o pot face mai bine”. Se

pare că din cauza circumstanțelor, nu au putut fi realizate reparații de calitate mai lungi sau, în general, reparații. Această vizitare a cerut, de asemenea, ca „inscripțiile și crucile jignitoare de pe tavanul și pereții bisericii să fie pictate”. Inscripțiile și imaginile ar putea confirma ipoteza lui Kelemen Lajos conform căreia satul avea o biserică medievală.

Din cauza condițiilor nefavorabile ale solului, biserica de piatră aflată în ruine a fost abandonată la începutul secolului al XX-lea de către comunitatea religioasă. Astăzi, din vechea biserică se mai pot vedea doar ruinele turnului. În locul ei, între anii 1924 și 1927 a fost construită o biserică de lemn.

Mobilierul bisericii este simplu, cu ornamente negre pe fond gri. Vechiul amvon și coroana de pe amvon au fost transferate în noua biserică. Orga a fost construită de Andreas Eitel, un maestru constructor de orgi din Țara Bârsei.

În anul 1713, comunitatea religioasă avea deja o școală confesională, care a funcționat până în anul 1883. În anul 1884, biserica a construit o școală cu două săli de clasă pe terenul cantorului, pe care statul a închiriat-o pentru scopuri educaționale. Clădirea a fost vândută la sfârșitul secolului al XIX-lea, după ce nu s-a reușit să se încheie un nou contract de închiriere cu statul.

Reședința parohială actuală, de tip curte interioară, a fost construită la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Clopoțele sunt amplasate în clopotnița lângă ruinele bisericii. În trecut, biserica avea trei clopote. În timpul primului război mondial, două dintre ele au fost confiscate, rămânând doar clopotul mic, realizat în 1761. Inscripția sa este: „IN GLORIAM UNIUS VERI DEI ET FILII EJUS: DO / MINI: JESU CHRISTI CEGEZI UNITAR ECCLESIA ANO 1761.” [În gloria unui singur Dumnezeu și a Fiului Său Isus Hristos, biserica unitariană din Pietroasa, în anul 1761.]

În 1929, biserica a turnat un nou clopot. Inscripția sa este: „AZ EGY ISTEN TISZTELTÉRE / KÉSZITETTÉK A CSEGEZI / UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG HÍVEI / 1929. ÉVBEN. / ÖNTETTE KLEIN K. OSZKÁR KUDSIRON.” [În cinstea unui singur Dumnezeu, credincioșii Bisericii Unitariene din Csegez au comandat în anul 1929. Turnat de Klein K. Oszkár Kudsiron].

Bálint Róbert, preot unitarian, Pietroasa

Să fie din nou la modă...

Cu puțin timp înainte, am primit vizita câtorva angajați ai Centrului Cultural din Cluj-Napoca. Ei ne-au propus o dezbatere cu participarea câtorva locuitori ai satelor comunei noastre (vârstnici, antreprenori, fermieri, educatori, preoți, copii, nativi sau străini) pentru a dezvălui valorile culturale tradiționale locale și pentru a găsi niște modalități pentru menținerea acestora în viață, ba chiar reînvierea celor dispărute, crearea unor noi oportunități. În timpul conversației prietenoase și animate s-au pronunțat adesea locuțiunile „pe vremuri ...”, „înainte de război”, „în vremea comunismului...”, și amintirile sătenilor s-au întors într-un moment când mai existau dansurile de vară din lumea veche, carnavalurile, șezătorile, recoltele, „mersul la udat” de Paște. În acest context a fost evocată, printre altele și reînnoirea tradiției de 1 Mai, tradiție care s-ar putea integra chiar și în traiul actual, ar putând astfel să fie din nou la modă.

Sărbătoarea de la 1 Mai, decorarea porților cu ramură verde, este o tradiție răspândită în toate zonele ungarofone. Ramura verde, simbolul renașterii naturii poate fi chiar și un cadou romantic sau o manifestare a intențiilor de curtare. Acesta are mai multe forme în Transilvania. Uneori ramura poate fi decorată cu panglici și flori. În satele noastre, în noaptea dinaintea zilei de 1 Mai, băieții aduceau ramuri verzi de la pădure și le puneau pe porțile caselor cu fete. Procurarea ramurii verzi era sarcina băieților și a grupurilor de băieți de la momentul respectiv. După-amiaza precedentă, ei mergeau cu căruța (și mai târziu cu tractorul) în pădurea din apropiere pentru a tăia ramuri verzi și aduceau destul de multe, pentru a fi suficient la fiecare casă cu fată din sat. Ei au depus ramurile verzi seara și în timpul nopții, acordând o atenție specială fetelor aparținând propriei familii (indiferent de vârstă), și mai ales fetei pe care o curtau: „Tatăl meu a tăiat un măr sălbatic înflorit și l-a adus mamei mele.” La Moldovenești, ramura verde trebuia păzită pentru a nu fi furată de către un alt băiat, fie din glumă, fie din răutate: „Am mers, am adus o ramură verde, am pus-o frumos, dar altul, când m-am dus acasă, a luat-o și a dus-o la o altă fată. Data următoare am stat până dimineața, doar apoi m-am dus acasă, de nu, ar fi fost furată” (Moldovenesti, bărbat, născut în 1924).

Hazul acompania și aceste obiceiuri, bineînțeles. S-a întâmplat în satele noastre (Plăiești, Moldovenești, Podeni) că băieții au scos poarta mică din colț și au ascuns-o undeva, cu puțin noroc la o distanță mai mică, prin apropiere, dar s-a întâmplat c-au dus-o atât de departe, încât proprietarii abia au mai găsit-o, ba chiar nici n-au mai găsit-o deloc. „Au depus plângere la poliție, pentru că au mai luat poarta și altă dată, dar atunci nu a găsit-o nicăieri.” (Podeni). „În dimineața zilei de 1 mai vecinul din sus venise la tatăl meu, să mergem și să ne-aducem poarta acasă” (Moldovenesti). „Poarta noastră era grea, din metal. Nu au putut să o scoată din colț, de aceea ei au demontat poarta bătrânilor din vecini și au aruncat-o în părau. Bătrânii erau foarte supărați, nedumeriți, spu-

nând că ei nici măcar față nu au la casă”. „Au demontat și poarta noastră și au aruncat-o în pârau dar s-a înmuiat atât de tare încât nu am putut s-o punem la loc. Trebuia să așteptăm să se usuce.” (Plăiești).

Obiceiul ramurilor verzi, răspândit mai demult în toate satele din comuna noastră, s-a practicat anul trecut doar la Plăiești cu ajutorul Asociației Pompierilor Voluntari. Să sperăm că anul acesta se vor entuziasma și locuitorii celorlalte sate pentru a însufleți și perpetua acest obicei revival.

Pași spre înviere

Dragi mei,

Iată ne aflăm în acest timp binecuvântat de Dumnezeu, numit Paștul învierii Domnului, cu timp al purificării, al iertării al rugăciunii și al unirii omului cu Dumnezeu.

Credincioșii de pretutindeni socotesc acest timp, ca fiind cel mai potrivit pentru primenirea noastră sufletească, cea mai potrivită perioadă pentru pregătirea spirituală în vederea marii sărbători a învierii Domnului. De aceea, fiecare zi a acestui post, trebuie văzută precum o treaptă a urcării sufletești, menită să ne aprie de Dumnezeu, cel ce ne așteaptă să devenim din zi în zi mai buni, mai bineplăcuți Lui. Dar oare, ne putem apropia de Dumnezeu oricum, și ne putem apropia de El în orice stare sufletească ne-am afla, de cel numit de Sf. Apostol Ioan "Iubire" (Ioan4,9).

În mod sigur, fiecare dintre noi, trebuie să îndreptăm ceva în comportamentul nostru, în atitudinile noastre privitoare la Dumnezeu, precum și față de aproapele nostru, "Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu tot cugetul tău și cu toată puterea ta... iar pe aproapele tău ca pe tine însuși (Marcu12, 30-31), ne îndeamnă și ne învață Mântuitorul Isus Cristos.

Așadar, direcția și aplecarea noastră aceasta trebuie să fie: iubirea cu îndoitul aspect spre Dumnezeu și pe aproapele pe care ar trebui să-l iubim precum ne iubim pe noi înșine. Dar oare facem acest lucru sau măcar încercăm, într-o lume unde vedem atâtea războaie între popoare și națiuni, dar și între oameni atâtea ură, invidie și chiar crime între frați și surori, părinți și copii săi.

Iată dragii mei, ce ar trebui să facem în acest post? Să vedem bunătatea lui Dumnezeu care ne îndeamnă și pe noi la iubire și la pocăință (Rom 2,4), iar noi văzând iubirea infinită a lui Dumnezeu care "a dat pe Singurul Său Fiu, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viața veșnică (Ioan 3, 16)- iar văzând această dragostea Sa, să încercăm și noi să-L urmăm lepădându-ne de noi înșine, purtându-ne Crucea și urmându-i Lui, în toată zilei vieții noastre (Marcu 8, 34).

Ne întrebăm atunci, în mod firesc, ce înseamnă lepădarea de sine?

Lepădarea de sine, în înțeles spiritual este lepădarea de păcat sub toate formele lui, lepădarea de egoism, de orice răutate față de aproapele nostru, de plăcerile păcătoase ale acestei lumi, pentru a-i plăcea numai și numai lui Dumnezeu.

Aceste lucruri le face credinciosul adevărat în Postul

mare- iartă celui i-a greșit, știind că așa v-a fi iertat și el de Dumnezeu (Matei 6,15), apoi se înfrânează de la mâncările și bucatele de origine animală și de la băuturile alcoolice care pot duce la înbulbarea trupului și apoi la întinarea sufletului, adică la păcat.

Credinciosul adevărat, apoi nu uită nici de miloștenie, adică de ajutorarea celor aflați în suferință și în lipsuri, îmlinind ceea ce Mântuitorul ne îndeamnă "Fi-ți milostivi, precum Tatăl vostru Cel ceresc este milostiv (Luca 6, 31-36).

De asemenea creștinii Bisericii noastre, își curățesc sufletul de păcate prin baia Sfinței Spovedanii, urmând apoi să se unească cu Cristos, Izvorul harului dumnezeiesc, prin preotul duhovnic.

Unirea cu Dumnezeu a credinciosului, se face apoi și prin intermediul rugăciunii, atât cea particulară sau personală, care trebuie să fie mai multă în post, dar și prin rugăciunea comunitară, pe care credincioșii o fac în Sf. Biserică, împreună cu preotul lor Slujitor, în duminici, sărbători, dar și în zilele rânduite în biserică.

Credincioșii care se pregătesc astfel, așa cum am amintit mai sus, arată prin faptele lor, că doresc să refacă chipul și asemănarea lui Dumnezeu în trupurile și în sufletele lor și doresc să se unească cu El, trăind încă din această lume, în părtășire și comuniune cu ce a zis "Eu sunt Calea, Adevărul și Viața (Ioan 14,6), adică cu Mântuitorul Cristos. Împlinind voia lui Dumnezeu cea sfântă, credinciosul nădăjduiește că v-a continua să trăiască cu Dumnezeu și după trecerea din această lume când v-a trece "de la cele trecătoare, la cele veșnice" în împărăția cea cerească a lui Dumnezeu "unde nu este durere, nici întristare, nici suspinare, ci viață fără de sfârșit" (Canonul înmormântării mizeriilor)

Să ne ajute bunul Dumnezeu să parcurgem cu folos Timpul Postului în care ne găsim, pentru a ne putea bucura cu adevărat de marea sărbătoare a învierii Domnului, a rosti salutarea creștinesc al credinței noastre cu sufletul curat și cu emoție sfântă: Cristos a înviat! Iar cei salutați cu această mărturisire de credință, să răspundă tot cu inima curată și emoție sfântă: Adevărat a înviat!

Vă doresc post ușor precum sărbători fericite și binecuvântate tuturor atât dumneavoastră cât și tuturor membrilor familiilor dumneavoastră!

Eugen Călin Mihășan, Preot paroh greco-catolic